

MATAREŠKI KRUG

ROBERT LADLAM

Prevela Nataša Andrić

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

*Za Džonatana,
S mnogo ljubavi i dubokim poštovanjem*

PRVI DEO

1

MI, TRI KRALJA SA ISTOKA,
PUTUJEMO IZDALEKA, DONOSEĆI POKLONE...

Božićni hor okupio se na uglu, udarajući nogama i mašući rukama. Njihovi mladi glasovi probijali su se kroz hladni noćni vazduh između oštih zvukova sirena automobila, policijskih zvižduka i metalnog ječanja božićne muzike koja je dopirala iz zvučnika pred radnjama. Padao je gust sneg koji je kočio saobraćaj, a gomile onih koji su u poslednji čas pošli u kupovinu terao da zaklanjaju oči. Ipak, uspevali su da izbegnu sudare, automobile koji su se zanosili i nanose bljuzgavog snega. Točkovi su se vrteli u mestu na vlažnom kolovozu; autobusi su napredovali jedva pokoji centimetar u izluđujućem stani-kreni ritmu, a zvončići uniformisanih Deda Mrazova zvečali su neprekidno i zaludno.

PREKO POLJA I IZVORA,
MOČVARA I AMBARA...

Tamni Kadilakov sedan skrenu iza ugla i sporo nastavi pored koledara. Vodeći pevač, u kostimu koji je prema nečijoj zamisli predstavljao Dikensovog Boba Kračita, pride desnom zadnjem prozoru „kadilaka“, ispruži ruku u rukavici i priljubi uz staklo lice iskrivljeno pevanjem:

PRATEĆI ZVEZDU...

Ljutiti vozač je zatrubio i odmahnuo rukom da otera božićnog horeuta koji je tražio prilog, ali sredovečni putnik na zadnjem sedištu iz džepa kaputa izvuče nekoliko novčanica. Pritisnuo je dugme; stražnji prozor skliznu nadole i sedokosi čovek ćušnu novac u ispruženu šaku.

„Zahvaljuje vam Momački klub Istočne pedesete ulice. Srećan Božić, gospodine!“, uzviknuo je horeut.

Te bi reči zvučale uverljivije da se iz usta koja su ih izgovorila nije osećao zadah viskija.

„Srećan Božić“, uzvratil putnik, pritisnuvši dugme da podigne prozor i prekine dalji razgovor.

Nastao je kratkotrajan zastoj u saobraćaju. „Kadilak“ jurnu napred, ali je morao da se zaustavi svega nekoliko metara dalje niz ulicu, proklizavši na snegu. Vozač zgrabi volan žustrim pokretom, za čim je usledilo glasno psovanje.

„Oпустite se, majore“, reče sedokosi putnik, tonom istovremeno i saosećajnim i naredbodavnim. „Uzrujanošću se ništa neće rešiti; neće nas nimalo brže odvesti tamo kuda idemo.“

„U pravu ste, generale“, odgovori vozač s poštovanjem koje nije osećao. Ono je postojalo u normalnim okolnostima, ali ne večeras i ne na ovom posebnom putovanju. Na stranu što general ugađa samom sebi, ali morao je imati đavolsku petlju kad je od svog posilnog zahtevao da bude u službi na Badnje večer i da vozi iznajmljeni civilni automobil do Njujorka kako bi general mogao malo da se zabavi. Major je mogao da smisli desetinu prihvatljivih razloga zbog kojih bi večeras bio na dužnosti, ali ovaj nije spadao među njih.

Javna kuća. Bez verbalnih ukrasa, to je bilo to. Načelnik generalštaba ide u javnu kuću na Badnje večer! A zato što želi da se zabavi, generalovom najpoverljivijem ađutantu naređeno je da bude tamo i sredi stvari nakon što se zabava završi. Treba da ga pokupi, dovede u red i neguje ga tokom čitavog sledećeg jutra u nekom neznanom motelu, pritom pomno pazeći da niko ne sazna o kakvoj je zabavi reč i ko je učestvovao u nepodopštinama. Do sutra u podne, načelnik će ponovo zauzeti čvrst stav i izdavati naređenja, a to večer i čitava zbrka biće zaboravljeni.

U poslednje tri godine, otkad je general stupio na svoj impresivni položaj, major je često vozio do Njujorka, ali ti izleti bi obično sledili posle perioda pojačane aktivnosti u Pentagonu ili neke nacionalne krize, nakon što bi general iskazao svoj profesionalni žar. Ali nikad u večeri poput ove.

Nikad na samo Badnje večer, za boga miloga! Da je general bio bilo ko drugi, a ne Antoni Blekbern, major bi mogao da se usprotivi jer čak i porodica poredenog oficira ima određene praznične prioritete.

Ipak, major nikad ne bi izneo ni najmanji prigovor na bilo šta što se ticalo generala. Ludi Antoni Blekbern izneo je zanemoćalog mladog poručnika iz logora za ratne zarobljenike u Severnom Vijetnamu, spasivši ga od mučenja i gladi, noseći ga do američkih linija na rukama kroz džunglu. Bilo je to pre mnogo godina, a poručnik je sada bio major, viši ađutant načelnika generalštaba.

Vojnici često sa strahopoštovanjem govore o izvesnim oficirima koje bi sledili do pakla i nazad. Pa, major je bio u paklu s Ludim Antonijem Blekbernom i vratio bi se s njim tamo, dovoljno je samo da general pucne prstima.

Stigli su do Park avenije i skrenuli na sever. Saobraćaj je bio manje zakrčen nego na putu kroz grad, kako i dolikuje otmenijem delu grada. Još petnaest blokova; kuća od smeđecrvenog kamena nalazila se u Sedamdeset prvoj ulici, između Parka i Medisona.

Viši adutant načelnika generalštaba parkiraće „kadilak“ ispred zgrade, na unapred dogovorenom mestu, i gledaće kako general izlazi iz kola i penje se stepeništem do zaključanih ulaznih vrata. Neće izustiti ni reč, ali dok bude čekao, preplaviće ga tuga.

Onda će vitka žena odevena u zagasitocrven svileni ogrtač, s dijamantskim brošem oko vrata, kroz tri i po ili četiri sata otvoriti vrata i upaliti svetlo pred kućom. To će biti znak majoru da se popne gore po svog putnika.

„Zdravo, Toni!“ Žena je požurila niz slabo osvetljeni hodnik i poljubila generala u obraz. „Kako si, dragi?“, upitala ga je, poigravajući se brošem dok se naginjala ka njemu.

„Napeto“, odgovori Blekbern i izvuče ruke iz svog civilnog kaputa koji mu je pridržavala uniformisana služavka. Osmotrio je devojk; bila je nova i ljupka.

Ženi nije promakao taj pogled. „Ona još nije spremna za tebe, mili“, primećtila je i uzela ga za ruku. „Možda za mesec ili dva. Hajdemo sada, da vidimo šta možemo učiniti da smanjimo tu napetost. Imamo sve što ti je potrebno. Najbolji hašiš iz Ankare, apsint iz najbolje destilerije u Marselju i tačno ono što je lekar poručio iz našeg specijalnog kataloga. Usput, kako ti je žena?“

„Napeto“, odvrati general tiho. „Puno te je pozdravila.“

„Prenesi joj moju ljubav, dragi.“

Prošli su kroz zasvođeni ulaz u veliku prostoriju osvetljenu blagim raznobojnim svetlima, koja su dopirala iz nevidljivih izvora: krugovi plave, ljubičaste i žute polako su se obrtali po tavanici i zidovima. Žena je ponovo progovorila.

„Imam jednu devojk; koju želim da pridružim tebi i tvojoj stalnoj partnerki. Njena pozadina je pravo umetničko delo, dragi. Na intervjuu za posao prosto nisam mogla da poverujem koliko je dobra; neverovatna je. Upravo je stigla iz Atine. Ti ćeš je obožavati.“

Entoni Blekbern ležao je nag na prostranom krevetu. Uska svetla reflektora padala su s tavanice obložene ogledalima od plavičastog stakla. Aromatični

slojevi dima od hašiša nepomično su visili u mirnom vazduhu zamračene sobe; tri čaše čistog apsinta stajale su na stočiću kraj kreveta. Generalovo telo bilo je prekriveno prugama i krugovima iscrtanim vodenim bojama, s otiscima prstiju kojih je bilo posvuda i falusnim strelicama usmerenim ka preponama. Testisi i ukrućeni penis bili su mu obojeni u crveno, grudi u crno, u skladu s gustim maljama na prsima, a bradavice u plavo, spojene tankom pravom linijom boje tela. Dok su njegove partnerke obavljale svoj posao, ječao je i zabacivao glavu u seksualnom zaboravu.

Dve nage žene su ga naizmenično masirale i razmazivale mu raskvašene kuglice boje po telu koje se izvijalo. Dok je jedna grudima kružila oko njegovog lica, koje se, kroz stenjanje, krivilo u grimase, druga je rukama obuhvatala njegove genitalije, stenjući senzualno pri svakom dodiru, ispuštajući lažne, prigušene krike zadovoljstva dok se general približavao orgazmu – koji je profesionalka, koja je znala šta radi, vešto odlagala.

Uz njegovo lice, brineta je neprekidno šaptala, kao bez daha, nerazumljive rečenice na grčkom. Nakratko se odmakla da dohvati čašu sa stočića; pridržavala je Blekbernovu glavu i sipala mu gustu tečnost na usne. Osmehnula se svojoj prijateljici, koja joj je zauzvrat namignula dok je u ruci držala Blekbernov rumeni penis.

Zatim Grkinja skliznu s kreveta, pokazujući ka vratima kupatila. Njena saradnica klimnu, ispruži levu ruku prema generalovoj glavi i gurnu mu prste u usta da nadomesti kratkotrajnu odsutnost svoje prijateljice. Smedokosa žena pređe preko crnog tepiha i uđe u kupatilo. Soba je odjekivala generalovim stenjanjem koje je pratilo euforično grčenje.

Grkinja se pojavila posle pola minuta, ali više nije bila gola. Sada je imala ogrtač od tamnog tvida, s kapuljačom koja joj je skrivala kosu. Par trenutaka stajala je u senci, a zatim prišla najbližem prozoru i pažljivo razmakla teške draperije.

Dok je nalet vetra podizao zavese, zvuk lomljenja stakla ispuni prostoriju. Figura krupnog muškarca širokih ramena pojavila se na prozoru; nogom je razbio okno i zatim skočio kroz okvir. Skijaška maska skrivala mu je lice, a u ruci je držao pištolj.

Devojka na krevetu se okrenula i prestrašeno vrisnula, a ubica je podigao oružje i povukao obarač. Prasak je izostao zbog prigušivača; devojka se sručila preko skaredno oslikanog tela Antonija Blekberna. Muškarac je prišao postelji. General diže glavu u nastojanju da usredsredi pogled kroz izmaglicu narkotika. Oči su mu poigravale, a iz njegovog grla čulo se krkljanje. Ubica je ponovo opalio. Pa opet, i opet – meci su probijali Blekbernov vrat, grudi i prepone, a mlazevi krvi mešali su se sa sjajnim bojama na njegovom telu.

Covek klimnu devojci iz Atine; ona pojuri ka vratima, otvori ih i reče na grčkom: „Ona je dole, u sobi sa svetlima koja se vrte. Nosi dugačku crvenu haljinu i dijamante oko vrata.“

On ponovo klimnu i izjuri u hodnik.

* * *

Majorove misli bile su prekinute neočekivanim zvucima koji kao da su dolazili odnekud iz kuće od smeđecrvenog kamena. Osluškiavao je zadržavajući dah.

Bilo je to nekakvo urlanje... vikanje... vrištanje. Ljudi su vrištali!

Pogleda ka kući – teška vrata otvoriše se naglo i dve osobe potrčaše napolje niza stepenice: muškarac i žena.

Onda ugleda još nešto i snažan bol ga preseče preko stomaka: muškarac je stavljao revolver za pojas.

O, moj bože!

Major zavuče ruku pod sedište da dohvati svoj vojnički automatik i izlete iz automobila. Ustrča stepenicama i jurnu hodnikom. Iza njega, kroz zasvođeni ulaz, povici su postajali glasniji: ljudi su trčali, nekoliko njih na sprat, a drugi sa sprata u prizemlje.

Utrčao je u veliku prostoriju sa svetlima u boji, koja su se ludački okretala. Na podu je primetio vitku ženu s dijamantima oko vrata. Čelo joj je bilo krvava masa; bila je ubijena.

O, Hriste!

„Gde je on?“, viknuo je.

„Gore!“, dopre do njega krik neke devojke skrupčane u uglu.

Major se okrete u panici i pojuri nazad ukrašenim stepeništem, preskačući po tri stepenika odjednom. Prošao je pored telefona na stočicu na odmorištu i ta mu se slika ureza u pamćenje. Znao je sobu, uvek je bila ista. Okrenu se po uzanom prolazu, dohvati bravu i grunu na vrata.

O Isuse! Prizor je prevazilazio njegovu maštu, sve brljotine koje je ranije video. Golo Blekbernovno telo prekriveno krvlju i oslikano bestidnim prizorima, s mrtvom devojkom preko njega, čije lice je počivalo na njegovim genitalijama. Bila je to scena iz pakla, ako je pakao mogao biti toliko užasan.

Major nikad neće razumeti odakle mu ta samokontrola, ali pronašao ju je. Zalupio je vrata i stao u hodnik s podignutim pištoljem. Ščepao je neku ženu koja je jurila ka stepenicama i dreknuo: „Radi kako ti kažem ili ću te ubiti! Tamo je telefon. Okreni broj koji ću ti dati! Kaži ono što ti govorim, od reči do reči!“ Svom silinom je gurnuo devojku prema telefonu u hodniku.

Predsednik Sjedinjenih Američkih Država ušao je smrknutog lica u Ovalni kabinet i uputio se ka svom stolu. Tamo su već čekali državni sekretar i direktor Centralne obaveštajne agencije.

„Činjenice znam“, reče predsednik osorno, otežući dok je govorio, kao i uvek, „i zbog njih mi se okreće želudac. Sada bih hteo da čujem šta vi preduzimate povodom toga.“

Direktor Cije istupi. „Njujorško odeljenje za ubistva saraduje. Dosad smo imali sreće jer je generalov ađutant ostao kraj vrata i zapretio da će ubiti svakoga ko pokuša da prođe pored njega. Naši ljudi su prvi stigli na mesto zločina. Očistili su sve najbolje što su mogli.“

„To je šminka, dođavola!“, odgovori predsednik. „Pretpostavljam da je neophodna, ali to nije ono što me zanima. Šta vi mislite? Da li se radi o jednom od onih uvrnutih, bolesnih njujorških ubistava, ili o nečemu drugom?“

„Po mojoj proceni“, odgovori direktor, „radi se o nečemu drugom. To sam sinoć rekao i Polu. Ovo je bilo temeljno isplanirano i unapred pripremljeno ubistvo. Brilljantno izvedeno. Ubijena je čak i vlasnica bordela, jedina osoba koja je mogla nešto da rasvetli.“

„Ko je odgovoran?“

„Rekao bih da je KGB. Meci su ispaljeni iz ruskog automatskog pištolja 'graz burja', njihovog omiljenog oružja.“

„Moram se ovome usprotiviti, gospodine predsedniče“, reče državni sekretar. „Ne mogu da se složim s Džimijevim zaključkom. Možda je taj pištolj neobičan, ali može se kupiti u celoj Evropi. Jutros sam proveo jedan sat s ruskim ambasadorom. Potresen je koliko i mi. Ne samo da je odbio svaku mogućnost umešanosti Rusa, već je sasvim ispravno naglasio da je general Blekbern za Sovjete bio daleko prihvatljiviji od ma koga ko bi ga mogao naslediti.“

„KGB“, prekinu ga direktor, „često ima drugačija shvatanja od diplomat-skog kora u Kremlju.“

„Kao i Kompanija* od naših?“, upita sekretar.

„Ništa više nego vaše vlastite Konzularne operacije**“, Pole“, odvrati direktor.

„Prokletstvo“, ubaci se predsednik, „ne želim od vas dvojice da slušam te besmislice. Dajte mi činjenice. Prvo ti, Džime. Pošto si tako samouveren, šta imaš da ponudiš?“

„Mnogo toga.“ Direktor otvori fasciklu koju je držao u ruci, izvuče list papira i položi ga pred predsednika. „Vratili smo se unazad petnaest godina i sve što smo saznali o sinoćnom događaju uneli u kompjutere. Unakrsno smo ispitivali metode, lokacije, izlaze, vremensku usklađenost i timski rad. Sve to uporedili smo sa ubistvima za koja je poznato da ih je izvršio KGB u tom vremenskom intervalu. Dobili smo tri profila. Trojicu najlukavijih i najuspešnijih

* Odnosi se na Ciju. (Prim. prev.)

** Ultratajni ogranak u okviru Stejt departmenta, za koje se čak ne zna ni da li zaista postoji. (Prim. prev.)

ubica sovjetske obaveštajne službe. U svakom slučaju, naravno, taj neko radi prema standardnim tajnim procedurama, ali su svi oni ipak ubice. Poređali smo ih po stručnosti.“

Predsednik je proučio tri imena.

TALENJEKOV, VASILIJ. Poslednje poznato boravište:
jugozapadne sovjetske zone.

KRILLOVIČ, NIKOLAJ. Poslednje poznato boravište: Moskva, VKR*.

ŽUKOVSKI, GEORGIJ. Poslednje poznato boravište:
Istočni Berlin, ataše pri ambasadi.

Državni sekretar se uznemirio; nije mogao da oćuti. „Gospodine predsedniče, ovakva vrsta spekulacija, blago rećeno, zasnovana na vrlo širokim varijablama, moće voditi jedino konfrontaciji. Nije vreme za to.“

„Dobro, samo trenutak, Pole“, reće predsednik. „Tražio sam činjenice i uopšte me se ne tiće da li je vreme za konfrontaciju povoljno ili nije. Ubijen je načelnik generalštaba. Možda je u privatnom životu bio nastrani kućkin sin, ali je bio prokleta dobar vojnik. Ako iza njegovog ubistva stoje Sovjeti, želim to da znam.“ Predsednik spusti papir na sto, i dalje netremice gledajući u državnog sekretara. „Osim toga“, dodao je, „dok ne budemo znali više, neće biti nikakvih konfrontacija. Uveren sam da Džim sve ovo drži u najvećoj tajnosti.“

„Naravno“, odgovori direktor Cije.

Zaćulo se užurbano kucanje na vrata Ovalnog kabineta. Ne sačekavši odgovor, ušao je predsednikov stariji pomoćnik za komunikacije.

„Gospodine, premijer Sovjetskog Saveza je na crvenoj liniji. Prihvatili smo poziv.“

„Hvala“, reće predsednik i dohvati telefon koji se nalazio iza njegove fotelje. „Gospodine premijeru, ovde predsednik Amerike.“

Ruske reći bile su izgovarane brzo i odsećno, a prevodilac je uskoćio prilikom prve pauze. Po utvrđenom protokolu, sovjetski prevodilac je zastao i jedan drugi glas, koji je pripadao njegovom američkom kolegi, reće samo: „Taćno, gospodine predsedniće.“

Razgovor ućetvoro se nastavio.

„Gospodine predsedniće“, reće premijer, „žalim zbog smrti – ubistva – generala Antonija Blekberna. Bio je dobar vojnik koji je mrzeo rat, kao što ga mrzimo i vi i ja. Ovde je bio poštovan. Njegova snaga i razumevanje globalnih problema imali su blagotvoran uticaj i na naše vojne lidere. Veoma će nam nedostajati.“

* Rus. *Военная контрразведка* – Vojna kontraobaveštajna služba. (Prim. lekt.)

„Hvala vam, gospodine premijeru. I mi tugujemo zbog njegove smrti. Njegovog ubistva. Previše smo zbunjeni da bismo ga mogli objasniti.“

„Zbog toga vas i zovem, predsedniče. Morate znati, bez ikakve sumnje, da odgovorno rukovodstvo Sovjetskih Socijalističkih Republika nikada ne bi pozelelo smrt generala Blekberna – njegovo ubistvo. Ako smem tako da kažem, i sama pomisao na to bila bi anatemisana. Verujem da govorim jasno, gospodine predsedniče.“

„Verujem da je tako, gospodine premijeru, i još jednom vam zahvaljujem. Ipak, ako smem da pitam, aludirate li na mogućnost postojanja neodgovornog rukovodstva?“

„Ništa više nego na one iz vašeg Senata koji bi da bombarduju Ukrajinu. Takve idiote otpuštamo, kao što je i red.“

„U tom slučaju nisam siguran da sam shvatio istančanost vašeg izražavanja, gospodine premijeru.“

„Biću jasniji. Vaša Centralna obaveštajna agencija došla je do tri imena za koja veruje da bi mogla biti umešana u smrt generala Blekberna. Ona to nisu, gospodine predsedniče. Ja vam svečano dajem reč. To su odgovorni ljudi, pod punom kontrolom svojih pretpostavljenih. Zapravo, jedan od njih, Žukovski, hospitalizovan je pre nedelju dana. Drugi, Krilovič, stacioniran je na mandžurijskoj granici poslednjih jedanaest meseci. A poštovani Talenjegov je pensionisan i trenutno je u Moskvi.“

Predsednik je zastao i zagledao se u direktora Cije. „Hvala vam na razjašnjenju, gospodine premijeru, i na tačnim informacijama. Shvatam da vam nije bilo lako da pozovete. Sovjetske obaveštajce treba pohvaliti.“

„Kao i vaše. Sve je manje tajni u poslednje vreme; neki kažu da je dobro što je tako. Sve sam izvagao i morao da vas pozovem. Nismo umešani, gospodine predsedniče.“

„Verujem vam. Pitam se samo ko je to učinio.“

„Zabrinut sam, gospodine predsedniče. Mislim da bi obojica morali da znamo odgovor na to pitanje.“

2

„Dimitrije Juriju Jurjeviču!“, zagrme dobroćudno punačka žena dok je prilazila krevetu s doručkom na poslužavniku. „Ovo je prvo jutro tvog odmora. Sneg je na zemlji, sunce ga topi, a pre nego što ti votka ispari iz glave, šume će ponovo ozeleniti!“

Čovek zaroni licem u jastuk, a potom se okrenu i otvori oči, trepćući na bleštavoj belini sobe. Ispred velikih prozora dače, grane drveća povijale su se pod težinom snega.

Jurjevič se nasmešio svojoj ženi, dodirujući svoju bradu kojom su sede već preovladale nad smeđim. „Mislim da sam se sinoć zapalio“, reče.

„Mogao si!“ , nasmeja se žena. „Srećom, naš sin je nasledio moje seljačke instinkte. Kad vidi vatru, ne gubi vreme analizirajući detalje, već je odmah gasi!“

„Sećam se da je skočio na mene.“

„I jeste.“ Jurjevičeva žena spusti poslužavnik na krevet i odgurnu muževljeve noge da napravi mesta za sebe. Sela je kraj njega i opipala mu čelo. „Vruć si, ali ćeš preživeti, moj kozače.“

„Daj mi cigaretu.“

„Ne pre voćnog soka. Ti si veoma važan čovek; kredenci su puni konzervi s voćnim sokovima. Naš poručnik kaže da su oni tu uglavnom da bi ti gasili bradu kad je zapališ cigaretama.“

„Vojnički mozak se nikad neće promeniti. Mi naučnici to shvatamo. Konzerve sa sokovima služe da se mešaju s votkom.“ Dimitrij Jurjevič se još jednom osmehnu, mada pomalo snuždeno. „Cigaretu, ljubavi moja? Čak ću ti dopustiti da mi je pripališ.“

„Ti si nemoguć!“ Uzela je paklicu cigareta sa stočića, istresla jednu i stavila je među muževljeve usne. „Vodi računa da ne dišeš dok ti pripaljujem. Oboje bismo odleteli u vazduh, a ja bih nečasno bila sahranjena kao ubica najznačajnijeg sovjetskog nuklearnog fizičara.“

„Moje delo će me nadživeti. Neka me pokopaju s dimom.“ Jurjevič je udisao dok mu je njegova žena pridržavala šibicu. „Kako je naš sin jutros?“

„Dobro je. Rano je ustao da podmaže puške. Gosti mu stižu za sat ili dva. Lov počinje oko podneva.“

„O bože, zaboravio sam na to“, uzvratila Jurjevič dok se podizao u sedeći položaj. „Zar moram i ja da idem?“

„Ti i on ste u istom timu. Zar se ne sećaš kako si za vreme večere svima govorio da će otac i sin doneti kući najbolji plen?“

Dimitrij se trže. „To je govorila moja savest. Sve te godine u laboratoriji, dok je on nekako rastao iza mojih leđa.“

Njegova žena se osmehnu. „Dobro će ti činiti da izađeš malo na vazduh. A sad dovrši cigaretu, pojed i doručak i obuci se.“

„Znaš šta?“, reče Jurjevič uzimajući je za ruku. „Upravo počinjem da shvatam. Ovo je odmor. Ne mogu da se setim kad smo poslednji put bili na odmoru.“

„Nisam sigurna da smo ga ikada i imali. Ti radiš napornije od svih koje znam.“

On slegnu ramenima. „Lepo je od vojske što je našem sinu dala odsustvo.“

„Tražio ga je. Želeo je da bude sa tobom.“

„I to je lepo, od njega. Volim ga, ali jedva da ga poznajem.“

„Svi kažu da je dobar oficir. Možeš biti ponosan na njega.“

„O, pa i ponosim se, zaista. Jedino što ne znam šta bih mu rekao. Nemamo mnogo toga zajedničkog. Votka je sinoć olakšala stvari.“

„Niste se videli skoro dve godine.“

„Bavim se odgovornim poslom, to svi znaju.“

„Ti si naučnik.“ Žena mu stisnu ruku. „Ali ne danas. Ne u naredne tri sedmice! Nema laboratorije, nema tabli, nema celovečernjih sedeljki s revnosnim mladim profesorima i studentima, koji svima žele da kažu da su radili s velikim Jurjevičem.“ Ona mu uze cigaretu i ugasi je. „A sad, doručkuj i obuci se. Zimski lov znaćće ti mnogo.“

„Draga moja ženo“, pobuni se Dimitrij smejući se, „verovatno će mi doneti smrt. Nisam pucao iz puške više od dvadeset godina!“

Poručnik Nikolaj Jurjevič se s mukom probijao kroz dubok sneg prema starom zdanju koje je nekad služilo kao velika štala. Okrenuo se i pogledao ogromnu trospratnu kuću koju je ostavio za sobom. Blistala je na jutarnjem suncu kao mala palata od alabastera u alabasterskoj dolini, usred šume okovane snegom.

U Moskvi su svi veoma cenili njegovog oca. Svi su hteli da upoznaju velikog Jurjeviča, tog sjajnog i plahovitog čoveka, a već je i samo spominjanje njegovog imena zastrašivalo vođe zapadnog sveta. Pričalo se da Dimitrij Jurij Jurjevič u glavi ima formule za desetak nuklearnih taktičkih oružja, te da bi

sam mogao da napravi bombu koja bi uništila London s okolinom, čitav Vašington i najveći deo Pekinga, samo ako bi ga ostavili samog u nekom skladištu municije u čijoj se blizini nalazi laboratorija.

Bio je to veliki Jurjevič, čovek imun na kritiku ili disciplinu, uprkos njegovim rečima i postupcima koji su ponekad bili neumereni. Nije se radilo o njegovoj vernosti državi jer ona nikad nije dovođena u sumnju. Dimitrij Jurjevič bio je peto dete izgladnelih seljaka iz Kourova. Bez sadašnje države, bio bi neki siromašak na aristokratskoj zemlji. Ne, on je bio komunista od glave do pete, međutim, kao i svi briljantni ljudi, nije imao strpljenja za birokratiju. Otvoreno je branio da mu se bilo ko meša u rad i nikada zbog toga nije odgovarao.

Zato su toliki ljudi i želeli da ga upoznaju. Pretpostavljali su, podozrevao je Nikolaj, da bi već i samo poznanstvo s velikim Jurjevičem na njih nekako prenelo deo njegovog imuniteta.

Poručnik je znao da je danas upravo o tome reč, što mu je izazivalo nelagodan osećaj. „Gosti“, koji su sada bili na putu ka očevoj dači, praktično su se sami pozvali. Jedan od njih bio je komandant Nikolajevog bataljona u Vilnjusu, a drugog Nikolaj nije čak ni poznao. Radilo se o komandantovom prijatelju iz Moskve, neko za koga je komandant rekao da bi njemu, mladom poručniku, mogao biti od velike koristi prilikom prekomande. Nikolaj nije mario za takve mamce. On je najpre bio svoj čovek, a tek onda sin svog oca. On će se probijati sam i za njega je bilo od velike važnosti da tako bude. Ipak, svog komandanta nije mogao da odbije, jer ako je u sovjetskoj vojsci postojao neko ko je zasluživao barem dodir „imuniteta“, bio je to pukovnik Janek Drigorin. Drigorin je javno govorio protiv korupcije koja je vladala u kadru izabranih oficira. Odmarališta i klubovi na obalama Crnog mora plaćani su proneverenim novcem, skladišta su bila puna krijumčarene robe, a žene su dovođene u vojne avione, mimo svih propisa.

Bio je odsečen od Moskve i poslat u Vilnjus da trune u osrednjosti. Dok je Nikolaj Jurjevič bio dvadesetjednogodišnji poručnik koji je u manjem mestu samo uvežbavao majorske odgovornosti, Drigorin je bio veoma talentovano vojno lice, gurnuto u zaborav i postavljeno na nevažni komandni položaj. Ako je takav jedan čovek želeo da provede dan s njegovim ocem, Nikolaj nije mogao imati ništa protiv. Naposletku, pukovnik je bio prijatna osoba, samo se pitao kakav li je onaj drugi.

Nikolaj stiže do štala i otvori velika vrata koja su vodila u prolaz između stajskih odeljaka. Šarke su bile podmazane i stara vrata raskriliše se bešumno. Prolazio je pored besprekorno održanih pregrada u kojima su nekad čuvani najbolji rasni konji, pa pokuša da zamisli kakva je bila nekadašnja Rusija. Skoro da je mogao da čuje rzanje pastuva vatrenih očiju, nestrpljivo udaranje kopita i smeh lovaca koji su jedva čekali da izjure u polja.

Ta Rusija mora da je stvarno bila nešto posebno. Osim, naravno, ako niste bili od onih što idu iza mazge*.

Stigao je do kraja dugačkog prolaza, do još jednih širokih vrata. Otvorio ih je i ponovo se našao napolju, na snegu. U daljini mu nešto privuče pogled: činilo se da to tu ne pripada. Oni tu ne pripadaju.

Spuštajući se od ambara ka ivici šume, pružali su se tragovi u snegu. Otisici stopala, možda. Pa ipak, dvojica slugu koji su iz Moskve poslali da služe u dači, nisu napuštali glavnu zgradu, a čuvari su bili u svojim kućicama, dole niz put.

S druge strane, razmišljao je Nikolaj, toplina jutarnjeg sunca mogla je istopiti ivice bilo kojih otisaka u snegu, a zaslepljujuće svetlo poigrava se s njegovim očima. Bez sumnje su to bili tragovi neke životinje koja je bila u potrazi za hranom.

Poručnik se osmehnu, onako za sebe, pri pomisli na šumsku životinju koja je tražila žito baš tu, u tom brižljivo održavanom ostatku grandioznih štala dače. Životinje se nisu promenile, ali Rusija jeste. Nikolaj pogleda na sat; bilo je vreme da se vrati u kuću. Gosti će uskoro stići.

Sve je teklo tako glatko da je Nikolaj jedva mogao da poveruje. Nije uopšte bilo nikakvih neugodnosti, najviše zahvaljujući njegovom ocu i posetiocu iz Moskve. Pukovnik Drigorin je isprva delovao kao da mu je neprijatno jer se, kao komandant, nametnuo svom posilnom, koji je bio poznat i imao jake veze, ali Jurij Jurjevič to nije tako doživeo. Dočekao je sinovljevog pretpostavljenog oficira kao uzbuđeni i slavni otac, zainteresovan jedino za unapređenje svog sina. Nikolaja je to zabavljalo – namere njegovog oca bile su i više nego očigledne. Pili su votku, uz voćne sokove i kafu, a Nikolaj je pomno držao na oku cigarete koje su se uvek klatile na očevim usnama.

Pukovnikov prijatelj iz Moskve predstavljao je pravo iznenađenje i osveženje. Zvao se Brunov i bio je visoki partijski funkcioner u Odseku za vojnoindustrijsko planiranje. Ne samo da su Brunov i Nikolajev otac imali zajedničke prijatelje već se uskoro otkrilo da su delili isto nepoštovanje prema najvećem delu moskovske birokratije – koja je, prirodno, obuhvatala mnoge od njihovih zajedničkih prijatelja. Nije trebalo dugo čekati na smeh jer su buntovnici nastojali da se međusobno nadigraju reskim komentarima o onom komesaru kojem u glavi odjekuje, ili pak o određenom ekonomisti kome se u džepu ne zadržava ni rublja.

„Zlobni smo, Brunove“, grmeo je Nikolajev otac kojem su se i oči smejale.

„Isuviše istinito, Jurjeviču!“, složio se čovek iz Moskve. „Šteta samo što su naše opaske tačne.“

* U Rusiji, onaj koji ide iza mazge predstavlja nekog ko je siromašan ili neuspešan. (Prim. prev.)